No. 1767 | Zaterdag 10 November 1917. | 34ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

De Aflaatprediking.

Een angstkreet steeg in de laatste dagen der 15e eeuw uit Griekenland op. Bajazeth II had, toen hij door Maximiliaans luisterrijke overwinning bij Villach, in 1494, voor zijne woeste horden den pas naar Duitschland zag afgesneden, den roofgierigen blik op Griekenland geslagen. In korten tijd verzamelde hij eene groote vloot in de Ionische en Egeïsche zeeën, voerde zelf eene groote menigte landtroepen door den Isthmus naar den Peloponneseus, met dit gevolg, dat hij Methon, Coron en vele sterke plaatsen op de Venetianen veroverde, hunne vloot verstrooide, den Peloponnesus geheel aan Venetië ontweldigde en zegevierend naar Byzantium terugtoog. In deze droevige omstandigheden zond Alexander VI, begaan met het lot der Grieksche Christenen, kardinaal Perauld naar Duitschland om den kruistocht tegen de ongeloovigen te prediken. Een andere rede gaf deze zending nog meer klem. Het jaar 1500 was een jubeljaar geweest. Evenals in vorige eeuwen waren ontelbare geloovigen naar de Eeuwige Stad getrokken om de groote genaden deelachtig te worden; de toevloed der pelgrims was zelfs zoo groot geweest, dat de Paus zich verplicht had gezien het jubeljaar eenigen tijd te verlengen. Dit besluit mocht velen te baat komen, voor nog veel meer was het vruchteloos, daar zij door pestziekte, oorlog en andere rampen verhinderd waren den pelgrimsstaf op te nemen. Om deze niet van de geestelijke schatten uit te sluiten, gaf de Paus den kardinaal volmacht om overal in Duitschland het jubilé te prediken, mits de aalmoezen, bij die gelegenheid ingezameld, zouden strekken tot bestrijding der Turken. De rijksvorsten kwamen echter uit eigenbelang hiertegen in verzet; en eerst in 1502 werd de aflaatprediking toegestaan.

Kardinaal Perauld benoemde pater Tetzel tot aflaatprediker; en het strekt dien religieus tot geen geringe aanbeveling het vertrouwen te hebben bezeten van een persoon, die als kardinaal en pauselijk legaat in hoog aanzien stond en daarenboven door zijne tijdgenooten wordt geroemd als „een man, heilig van leven, rechtschapen van gemoed, ijverend voor het recht, van eer en rijkdom zeer afkeerig, wiens gelijke dit tijdvak niet bezat." Tetzel toonde zich dit vertrouwen volkomen waardig. Vol ijver voor het apostolaat doorkruiste bij Duitschlands gouwen. Te Zwickau werkte hij door zijne levendige, krachtige, zalvingrijke welsprekendheid zoo machtig op het volk, dat hij ieders onverdeeld vertrouwen won. Vooral zijne met hoogen ernst gepaarde innemendheid en geleerdheid wonnen hem de liefde en de achting der reguliere geestelijkheid; volgens het gebruik dier tijden schonk deze hem uit hoogachting het eerelidmaatschap der orde.

De faam van Zwickau ging hem overal vooruit, waar hij als prediker optrad. Te Neurenberg, Leipzig, Maagdenburg, Bautzen, Görlitz, Halle en op andere plaatsen zag hij zijne missie met schitterend succes bekroond. In welken geest het jubilé gepredikt werd, blijkt uit den brief van kardinaal Perauld aan de geloovigen te Erfurt. Uitdrukkelijk worden zij vermaand door eene rouwmoedige biecht en goede werken zich waardig voor te bereiden tot het ontvangen der buitengewone genade, „door tranen van boetvaardigheid moesten zij de vlekken hunner ziel afwasschen." Geen zucht tot vuig gewin, maar tot waarachtig zielenheil is zijne eenige drijfveer, en „om zelfs den schijn te vermijden, als ware de aflaat voor de rijken en niet voor de armen", verbiedt hij den prediker op straf van excommunicatie aalmoezen te vorderen van de armen; deze konden volstaan met meer te bidden.

De aflaatprediking verhief Tetzel, voorheen slechts in Saksen geroemd, tot den algemeen gevierden volksredenaar. Volgens getuigenis van Buddaeus en vele andere tijdgenooten, verwierf hij door zijne buitengewone welsprekendheid bij het volk steeds grooter naam, steeg hij voortdurend in aanzien; vooral aan zijne doordringende stem, beeldrijke taal en krachtige bewijsvoering had hij dien invloed te danken. Weldra zou een nieuwe ramp hem noodzaken tot belang van den godsdienst en het vaderland daarvan krachtig gebruik te maken.

Sinds eenige jaren kwamen voortdurend onrustwekkende tijdingen van de oostelijke grenzen des Rijks. Iwan III, nadat hij het juk der Mongolen had afgeschud en de Russische monarchie gesticht, zocht zijn gebied te vergrooten ten koste van Polen en de Duitsche Orde. Lijfland vooral, dat onder het bestuur van den grootmeester Walter van Plettenberg het toppunt van bloei bereikt had, was het doel van den krijg. Eerst na een hardnekkigen tegenstand kon de dappere grootmeester den overmachtigen Czaar tot een verdrag bewegen, maar niet lang daarna viel deze, vergezeld van roof- en moordzieke benden Tartaren, weder in het nauwelijks herademende land. Alles werd te vuur en te zwaar verwoest; mannen en vrouwen, geestelijken en leeken werden in harde dienstbaarheid gevankelijk voortgesleurd of door uitgezochte martelingen gedood, kerken en heilige plaatsen geplunderd en onteerd, gewijde vaten, sieraden, klokken verbrijzeld en weggevoerd. In dezen uitersten nood wendde de grootmeester zich tot den Paus: de Duitsche rijksvorsten waren reeds vroeger op den rijksdag te Lindau doof geweest voor zijne beden; Lijfland lag te ver om hunne bezorgdheid te wekken. Julius II begreep de belangen van het Duitsche Rijk beter dan de bekrompen, baatzuchtige rijksstenden; hij gaf zijn legaat Joh. Ang. Arcimbold last den kruistocht te doen prediken in Mentz, Keulen, Trier, Meiszen en onderhoorige bisdommen en steden. In de hiervoor bestemde bul legt de Paus den beklagenswaardigen toestand van Lijfland voor de geloovigen bloot, wijst op het gewicht der noordsche landen, die dienen moeten tot buitsmuur tegen de barbaarsche Russen en Tartaren en moedigt de ridders aan, die steeds tot glorie van God en tot verheffing van het christelijk geloof hadden gestreden. Wat al geestelijk voorrechten door den Paus geschonken werden aan hen, die zelf het zwaard aangordden, een of meer manschappen tot den heiligen krijg uitrustten, of hiertoe ruime aalmoezen bijdroegen, zullen wij hier niet opsommen; het zijn de gewone gunsten, die door de Bulla Cruciata, zooals deze in Spaansche landen nog in zwang is, verleend worden. Merken wij alleen aan, dat „das allervollkommeste ablasz und verzyhung aller irer sünd, *darüber sie in iren hertzen geruwet und mit mund gebychtet haben*", gegeven wordt. Voor deze aflaatprediking was de Dominicaan Tetzel de aangewezen persoon. Met Baunhauer, seculier geestelijke uit Neurenberg, werd hem de prediking in het uitgestrekte Meiszen, waartoe ongeveer het tegenwoordig koninkrijk Saksen en Lausitz behoorden, toevertrouwd. De godsdienstige geest van het volk, het belang van het Duitsche vaderland, maar bovenal de algemeene gevierdheid van Tetzels redenaarstalent beloofden een succes. Overal waar hij het aflaatkruis oprichtte, wist hij door zijn apostolisch woord de menigte zoo te treffen en in liefde tot God en den evenmensch te ontvonken, dat velen zich bekeerden en overvloedig aalmoezen uitreikten. Deze aalmoezen waren des te rijker, wegens de grootere welvaart, waarin Saksen in de jongste ontginning der zilver en tinmijnen te Schneeberg, Freiberg en Annaberg verkeerde.

Wordt vervolgd.

De Vrouw in de School.

In „De Gids" van Augustus schrijft de bekende P. J. Tutein Nolthenius eenige aanteekeningen en opmerkingen naar aanleiding van een paar verschenen boeken over onderwijs en paedagogie, o.a. van „Jan Ligthart herdacht."

Wat de schrijver daar zegt over de beteekenis van de vrouw in de school, verdient dat men er in onze kringen ook de aandacht aan wijdt.

De heer P. J. Tutein Nolthenius doet ons niet meer of minder verstaan, dan dat in de toekomst het lager onderwijs voornamelijk, zoo al niet geheel, moet gegeven worden door de vrouw.

„Voor Ligthart was de school inderdaad ZIJN GEZIN," schrijft Nolthenius — en dat uit dit begrip zich zijn leermethode ontwikkelde, ZAL IEDERE MOEDER duidelijk opmerken.

Grifweg zal zij zelfs beamen de uitspraak van vele schoolhoofden omtrent die methode: „Niet veel nieuws!" Inderdaad, Ligthart's leergang geeft heelemaal niets nieuws. Deze bovenmeester heeft enkel in de school overgebracht wat het MOEDERLIJKE INSTINCT al zoovele honderden eeuwen, misschien reeds in het steen- of bronstijdperk, gevoelde de eenig ware en goede methode de zijn.

„Ligthart moet trouwens, volgens wie hem kenden, VROUWELIJK TEERGEVOELIG zijn geweest. Wellicht — eigenlijk zeer zeker — lag daarin zijn geheim. Hij voelde anders dan de meeste mannen. En het is dan ook niet zonder beteekenis, dat, toen Hare Majesteit hem raadpleegde omtrent het onderricht van het Princesje, hij de aandacht vestigde op EENE VROUWELIJKE LEERKRACHT.

„Zoo geeft het ook te denken dat Ligthart, hoewel niet bemiddeld, zijn eigen kinderen IN PLAATS VAN NAAR DE OPENBARE SCHOOL, zond naar de welbekende inrichting op het Buitenhof.

Nolthenius herinnert voorts aan het boek van Mevrouw Necker—le Saussure „Education progressive," waarin deze dame reeds bijna een eeuw geleden met klemmend betoog HET KIND VAN BEIDERLEI KUNNE OPEISCHTE VOOR DE VROUW.

Tot minstens den tienjarigen leeftijd moest alle onderwijs (onderwijs, tevens opvoeding) in hare handen liggen, liefst in die der moeders.

„Zal de huidige oorlog eindelijk hardhandig den man noodzaken het door hem tegen het natuurrecht in bezette gebied te ontruimen?" vraagt Nolthenius.

„Zal van gene zijde van den Oceaan, waar vandaan Europa thans zoovele lessen ontvangt, ook tot ons komen deze les: DAT LAGER ONDERWIJS IS VROUWETAAK, en zal die les begrepen worden?"

„O zeker, niet elke vrouw is hare roeping waardig, maar toch heeft de natuur er voor gezorgd, dat hetgeen uitzondering is bij den man, regel is bij de andere sexe: zich geheel op te offeren voor het kind, dit instinctmatig te begrijpen, er instinctmatig door begrepen te worden."

„Wat verhevener taak, wat beter troost kunnen vrouwen vinden, wien het lot den kinderzegen onthield, of ontnam wat het eens had gegeven, dan zich te wijden aan dat groote gezin, waar ook Jan Ligthart in leefde?"

„Wij moeten hopen — besluit de heer Nolthenius — dat weldra de tijd zal aanbreken, waarin men voor het hoofd der school geen anderen naam zal weten dan MOEDER, en dat wie haar ter zijde staan, allen zullen zijn ZUSTERS, de zorgende grootere zusters van het tallooze gezin, dat alleen VROUWELIJKE liefde koesterend kan opkweeken."

„Want dit zal zijn de schoolstrijd der twintigste eeuw; niet een strijd om de „knikkers", niet een strijd OM het kind, maar de strijd VOOR het kind."

Onzerzijds zouden wij den heer Nolthenius alleen even willen opmerken, dat juist de Katholieke paedagogie reeds voor een groot deel heeft voorzien in hetgeen hij als zijn wensch hier neerschrijft.

Maar dan heeten het smalend, „kloosterscholen", aan wier MOEDER en ZUSTERS men minder bevoegdheid tot onderwijzen toekent dan aan de Juffrouwen.

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Als de Kwimbooten — nu zoo akelig sporadisch — onze haven binnenschroeven, dan zie je dikwijls over verschansing geleund, menschen met frissche rooie koonen en meestal blonde, soms brutaal-blonde haren of snorren.

Dat zijn de nazaten van de Bataviеren, dat zijn Hollanders.

Hun al of niet gelukkig leven op onze rots, zal grootendeels afhangen van hun aanpassingsvermogen,

Bedoel heelemaal niet, dat ze hun hollander-zijn over boord moeten wippen vóór ze aan wal stappen, maar wel doen ze wijs in ons havenpekel te ploffen heel veel van hun gewoontetjes en gebruikjes, waarin ze in 't moederland nu eenmaal zijn opgegroeid en opgevoed. Als ze, om maar iets te noemen, niet kunnen leven zonder 'n Aaltje de zuinige keukenmeid, in 'n brandschoone van koper schitterende keuken, neem dan oogenblikkelijk 'n retour op de e. v. steamer, naar 't land van zeepsop, schuurzand en raagbollen, dat is heusch 't verstandigste.

Vinden ze 't alleraffreust, dat hun driejarig broekenmannetje na 'n maand of wat veel vlotter 't papiamentsch babbelt dan 't hollandsch, luister naar raad en verdwijn.

Komen ze hier, om fluks 'n man in bonis te worden, om met 'n vaartje 'n soepele arreslee-kous van grooten teen tot lettermerk te vullen, zet die illusies in godsnaam uit 't hoofd, of zak perpendiculair door onze rots naar onze tegenvoeters in de Preanger of in Deli, waar 't 'n Dorado is voor leege kousen zonder gaten.

En zoo zou ik nog 'n paar kolommen door kunnen gaan, maar dat doe ik niet.

Verrassend blijft 't, hoe velen van deez' Bataven maar geen kijk kunnen krijgen, nà jaren hier zijn, op Curaçaosche toestanden, vooral op onze eilandbewoners uit de mindere klasse.

Als je nu vooropzet, dat 'n Hollander — niet allemaal — van huize uit spaarzaam is, 'n dubbeltje tweemaal omdraait voor ie 't uitgeeft, en onze onbezorgde Curaçaosche zonnekinderen met 't geld smijten zoodra hun godin Fortuna maar 'n vriendelijk knipoogje geeft, dan is al veel van dat onbegrijpelijke opgelost.

In 't bijna afgeloopen jaar is heel wat geld verdiend op de Bataafsche, op Sta Barbara, bij bouw van kerk op San Mateo, sanatorium, fratershuis, etc. etc.; waar blijft al dat geld?

Op de spaarbank? 'n Pover beetje.
Aan opschik, auto's en cinema?
Ja, 'n heeleboel.
Is dat goed te praten?
Neen.

Is dat te begrijpen, ietwat te verontschuldigen, eigenlijk niet onafwijsbaar logisch voor sedert pas 'n halve eeuw geëmancipeerde tropelingen?

Ik zou zeggen van ja.

Kan me best indenken, dat 't 'n kersversch uit Holland gearriveerde choqeert, als ie 'n Curaçaoschen lichtmatroos van z'n boot, bij toeval hier of daar op straat tegen 't lijf loopt.

Aan boord, als ze 't achterdek boenden of de zonnetent spanden, zagen ze er uit om met geen tang aan te pakken, vies, hummig, goor, kapot, vandaar dat hun menig kwartje en sigaartje meelijdend werd toegestopt.

En nu kraakschoenen ze over de brug in smetloos dril, in beringde vingeren 'n nuffig badinetje, enfin tirés à quatre épingles.

Maar als je nu eenmaal weet, dat 't een van de tropeneuvels is, vooral aan boord en in 't veld in 'n schooierig pakje te werken, en nà afgeloopen arbeid in stad 't heertje uit te hangen, zelfs met 'n witte parasol en 'n blauwen bril in 't late avonduur, wat heb je er ook eigenlijk mee te maken. Toch zou 't 'n zegen zijn voor onze werklui, als die practische Amerikaansche „all-overs" meer in zwang kwamen. Zoo'n reuzenbroek met galgen, waarin je tot je kin verdwijnt, is *je* pantalon bij uitstek, de broek der broeken voor onze nijvere luiden.

Curaçao vergelijken met Holland is altijd uit den booze, maar zet nu eens 'n gelapte pilobroek van onze Hollandsche sjouwers naast uitgerafeld doorluchtig pijpenmachien van hun Curaçaosche collega's, dan wint 't de pilo in practische netheid, maar Zondags loopt die zelfde piloman met slipjas en hoogen zije langs 'sHeeren straten te geuren, en wint 't dan weer in poenigheid van z'n zwarten medebroeder, die dan cigarettenrook kringelt langs z'n panama en glimmend gesteven colbert.

Ook zal 't hier nooit gebeuren, dat je keukenmeid op haar uitgaansavond voor je dierbre wederhelft wordt aangezien.

O, zoo!

Andere grief is, dat lui die 't eigenlijk niet betalen kunnen, veel te veel geld vertuftuffen.

Daar is veel van aan.

Maar let er ook 's op, hoe hoogstzelden je zoo'n arme zwartman *alleen* ziet deinen in zoo'n toetermachien.

Als sardientjes in 'n blikje zitten ze er ingeperst, maar ze rijden, ze automobielen, ze voelen zich grand seigneurs, ze glunderen van pret.

Great Scott, laat die menschen ook 's pleizier hebben! Na 'n week van hard werk, hebben ze hutje bij mutje gegooid, en voor 'n schijntje tuffen ze nu, en puffen er voor niets ook nog bij.

Hoor je, zoo nu en dan, wel 's verontwaardigd luchten door witmenschen, die Zaterdagmiddag op rooien weg klimaat loopen te schieten: Daar heb je weer zoo'n auto vol met negers, 't is toch 'n schandaal!

Kom nu! Van stad naar San Willibrordo is 't ± 5 uur loopen, zooiets als van Rotterdam naar Den Haag. 't Groezeligste oppermannetje krijgt 't niet in z'n bekalkte brainbox, om nà afgedaan werk in Rotterdam naar 't Haagje te *kuieren*, die wipt sans gêne in IIIklas coupé van de boterhammentrein, en dat vindt iedereen doodgewoon.

En daarenboven, hoe eerder die werkmannetjes van hier met hun loon bij vrouw en kinderen zijn, zoo beter, anders gaat dat handjevol geld raar doen, zooiets als 'n sneeuwbal bij dooiweer.

Nu zou 't me spijten, als men uit 't voorgaande ging distilleeren, dat alle buitenmenschen, die in de stad werken, Zaterdagmiddag naar huis

De Protestanten en de Vrede.

Ook de Protestanten hielden hun vredesdag, of liever avond. 10 Sept. ll. kwam de Wereldbond der Protestantsche kerken te Den Haag in de Willemskerk bijeen. Verschillende sprekers voerden het woord en volgend manifest werd aangenomen:

„Wij, protestantsche christenen, levend onder den smartelijken druk, dien deze geweldige, nog steeds voortwoedende oorlog op ons werelddeel legt, en dankbaar voor het al krachtiger worden van het verlangen naar vrede en van de pogingen om aan den strijd een einde te maken, zijn hier samen gekomen om uiting te geven aan wat in ons midden leeft.

Al kunnen wij naar buiten niet openbaren een vast aaneengesloten eenheid, als de Roomsch-katholieke Kerk, al sluit ons beginsel elke politiek-kerkelijke organisatie met een wereldlijk hoofd, die uit zou kunnen spreken, wat ons bezielt, uit — toch zijn wij overtuigd, dat van onze kerken een groote, godsdienstig-zedelijke kracht uitgaat, die reinigend en vormend op de geestelijke atmosfeer inwerkt, waardoor ook de wegen tot den vrede worden gebaand.

Daarom verblijden wij ons over elke poging, die wordt aangewend om langs een anderen weg dan dien van bloedvergieten een einde te maken aan den wereldkrijg. Dien weg heeft eenigen tijd geleden ook het hoofd der Roomsch-katholieke Kerk, Paus Benedictus XV, ingeslagen, toen hij zijn bemiddelingsaanbod deed aan de hoofden der oorlogvoerende volken en hun eenige grondslagen voorstelde, waarop de toekomstige reorganisatie der volken moet steunen. Hierin wijst hij een weg, die tot een rechtvaardigen en duurzamen vrede zou kunnen leiden. Hij legt o. a. den nadruk op de suprematie van het recht, op de ware vrijheid en gemeenschappelijkheid der zeeën, reeds eeuwen geleden door onzen Hugo de Groot begeerd; hij treedt op tegen alle streven om door annexatie volken tegen hun wil in te lijven en tegen de zucht tot gebieds- en machtsuitbreiding.

Het kennis nemen van deze door vele duizenden met hartelijke sympathie begroete poging dringt ons elkander opnieuw op te wekken tot het uitspreken van ons innig verlangen om mede te werken aan het voorbereiden van een toekomst, waarin zedelijke beginselen de verhoudingen van alle regeeringen en volken zullen bepalen (Jes. 2) en bovenal tot het gebed.

Want als christenen gelooven wij, dat God alleen den vrede kan brengen en de harten der regeerende neigen om zich te stellen onder de beginselen van het heilig recht; dat Hij alleen de verbroken banden kan herstellen en de hoog opgelaaiden haat blusschen: dat Zijn geest alleen een zoodanige vernieuwing van het maatschappelijke en sociale leven kan tot stand brengen, waardoor verhoudingen, die aanleiding geven tot botsingen als de tegenwoordige, worden uitgesloten.

In dat geloof wekken wij elkander en onze medechristenen in andere landen met allen aandrang op alle pogingen, die tot een duurzamen vrede kunnen leiden, te steunen.

God geve, dat het wederzijdsch vertrouwen der volken weldra worde hersteld, doordat zij oprecht eigen schuld belijden en hun leven gronden op de beginselen van gerechtigheid en trouw.

Dr. J. A. Cramer, voorzitter.

Dr. J. W. Pont, waarn. secretaris.

Nederl. Afd. Wereldbond.

Hier dus viel men den Paus krachtig bij en was men verre van het beroepen antipapisme, dat in de liberale „Nieuwe Crt." om den hoek kwam gluren, toen deze Wereldbond een paar dagen geleden aanspoorde tot bidden voor het succes van 's Pausen pogingen. Dat was volgens de „N. Crt." God voorschrijven, een bepaald middel te gebruiken..... Wat moet, wie zoo oordeelt, toch een raar denkbeeld hebben over 't bidden.

Naar het Isonzo-front.

Jan Fabricius vertelt over de ervaringen van zijn Oostenrijksche reis.

Voort ging het weer, in een mager autovaartje, over den breeden zandweg vol gaten en dikke, dikke stoflagen.

Het front tegemoet! Naar daar, waar gevochten werd! Ik beken, dat de gedachte me opwond. Daar woont in het mannetjes-dier een duiveltje, dat ophitst en strijdlustig maakt. Moralisten, middernachtzendelingen en vegetariërs pogen dezen duivelin-den-man om hals te brengen. Zoolang hun dit niet gelukt, zullen oorlogen steeds weer terugkeeren, omdat dan immers het menschdom geschikt materiaal blijft om er een opgewonden massa van te maken.

„Halt!" riep Oberleutnant Kmunke, toen we halfweg waren, nabij een linksaf buigenden zijweg; „we gaan daar even de Cava Romana zien!" Voor de zooveelste maal konden we dien uitnemenden geleider erkentelijk zijn voor zijn goede invallen. Dat hij een bekend wereldreiziger is, heb ik reeds verteld; maar niet alleen was het ons tot voordeel, dat hij een zeer bereid man was, waardoor hij allerlei kleine moeilijkheden spelenderwijs overwon; niet alleen was hij steeds vol zorgen voor ons, die aan zijn hoede waren toevertrouwd, en hield hij zich elken dag eenige oogenblikken bezig met de oplossing van de vraag: hoe wij den volgenden dag (vele uren verder vaak) aan een behoorlijken maaltijd zouden komen; — maar hij had bovenal ook, wat men zoo noemt „'n goeien neus". Hij rook de plekjes waar iets moois of interessants te zien of te beleven was. Zoo ook hier weer. Dat bleek, toen we bij de Cava Romana aankwamen, waarvan gezegd wordt dat in de 16e eeuw uit hare marmergroeven een deel van Rome is gebouwd. De trotsche wanden van dit marmeren rotsen-complex vormden zich tot een gewelf als van een machtige kathedraal. Rondom — zestig, tachtig meters hoog! — glansde het kostelijkst roode en rozige marmer met zacht vervloeiende blauwe en witte en paarsche en groene en violette aderen. Het was als een goddelijk heiligdom, dit kleurrijk wonder daar midden in de zandwoestijn, dat al zoovele oorlogen gedurende al zoovele eeuwen over en langs zich heen zag gaan. Al eeuwenlang graven de menschen er gangen door en wroeten er brokken af en boren er diepe putten in, en altijd stuitten zij bij het wroeten en graven en boren op het hardst gesteent met de teerste kleuren. De natuur heeft daar millioenen jaren lang een onmetelijken rijkdom vergaard, en de mensch kwam en opende de schatkamers met pikhouweel en boormachines, en nam met gretige hand van dien rijkdom weg. En nog lager krieuwelden er menschjes in colbert-jasjes over de rotsige marmeren vloeren, langs het onderste zoompje van de enorme, loodrechte marmeren wandvlakken, onder het zestig of tachtig meters hooge marmeren koepeldak, en wroetten en graven verder..... nu met dynamiet! Maar nog eeuwenlang kunnen zij er centenaars blokken marmer weghalen om er kerken en paleizen, zuilen en waterbekkens, graftomben en dansvloeren van te bouwen, zonder dat deze imposante natuurpracht iets van haar trotsch karakter zal kunnen verliezen.

Toen we van daar vertrokken, was het als hadden we een plechtigen kerkdienst bijgewoond.

Een majoor, een heel jonge man nog, woonde hier tijdelijk vlak bij de Cava Romana. Hij was een paar weken te voren van daarginds, van het front, gekomen om een beetje op te knappen. Hij had den tienden Isonzoslag meegemaakt in de eerste linie en dat had hem nog al aangegrepen, vertelde hij. Vreemd, men zou het hem niet aanzien. Hij zag er volmaakt gezond uit en zelfs welvarend. Toen hij echter van de gevechten begon te vertellen, werd hij steeds opgewondener, en toen zagen we pas hoe het zenuwgestel van dezen krachtigen jongeman geschokt was. Hoeveel zenuwlijders zal deze oorlog hebben gemaakt, als eenmaal de vrede, ondanks de bezweringen van de ware vrienden der menschheid, toch zal zijn uitgebroken?

Het laatste eind per auto was gauw afgelegd. Een kwartiertje later waren we aan den voet van de Hermada. Langzaam begon de auto de zacht glooiende helling te beklimmen. Plotseling moesten we halt houden. We waren aan een blokhuis gekomen, waaruit een officier stapte, die onze papieren inzag en daarna als gids meeging. Hij zat naast den chauffeur en toen hij order tot doorrijden had gegeven, wendde hij zich vroolijk om en vroeg wat we daar vóóraan toch in Godsnaam wilden uitvoeren! „Een kijkje nemen!" was het antwoord. Een kort spotlachje van: „nou, mij best!" kon hij niet weerhouden.

Zoolang we nog min of meer beschermd werden door het geboomte links en rechts van den hobbeligen weg, konden we nog per auto verder gaan. Intusschen was het kanongebulder nu veel heviger geworden en op een gegeven oogenblik klonk er een zwaar schot dicht in onze nabijheid.

— Dat is er een van ons! Een vijftien-centimeters! verklaarde de vroolijke jongeman daar naast den chauffeur. Hij was verrukt van „unseren Fünfzehnern" en noemde ze „ein Märchen von einem Geschütz." Het was voor de eerste maal in mijn leven dat ik in een kanon een sprookje hoorde noemen.

Ik keek er dan ook vreemd van op, wat natuurlijk niets anders bewijst dan dat ik òf nooit begrepen had wat een sprookje is, òf tot dusver de lieflijkheid van een kanon onderschat heb. In beide gevallen ligt de fout dus bij mij.

„Stop!" — De auto mocht niet verder.

„De Italianen zijn hier overal ingeschoten", zoo lichtte ons de gids in, „en voor de auto is er nu geen dekking genoeg meer; we zullen het laatste einde te voet afleggen, maar een beetje verspreid asjeblieft."

Zoo geschiedde. We beklommen, een meter of tien van elkaar verwijderd de berghelling. Hadden we tot dusver, daarginds verder achter het front, het kanonvuur nog steeds van één zijde gehoord, nu klonk het rondom ons heen. Van de hoogte, waarop we ons nu bevonden, naar beneden ziende in de richting van waar we gekomen waren, zagen we dan ook op meerdere plaatsen rookwolken opstijgen uit kleine boschpartijtjes, die daar straks, toen we er dicht langs gekomen waren, nog aan ons oog onttrokken waren geweest.

Wordt vervolgd.

Ingezonden.

Bonaire, Kralendijk 4 Nov. 1917.

Eerw. Heer Redacteur.

Sta mij een kleine plaatsruimte in uw veelgelezen blad toe, om een zaak van groot algemeen belang ter Uwer kennis te brengen.

Vooral dient U te weten, dat hier dezer dagen een sterfgeval plaats vond, onder zeer treurige omstandigheden. Het betrof een 19 jaar, zoontje van den Heer Nicolaas gouvernements-beambte aan de Lage Westkust. Dat kind is bezweken ten gevolge van *tétanus*, of zooals men 't hier noemt *de klem*, omdat de dokter geen inspuiting kon doen met het *serum* tegen de *tétanus*, daar dit geneesmiddel in zijn apotheek niet aanwezig is.

Waarde Heer Redacteur, stelt U den toestand voor dier arme familie, te moeten weten, dat op Curaçao dat heilaanbrengend geneesmiddel verkrijgbaar is, maar de dokter geheel en al machteloos staat bij het ziekbed van dien patiënt, omdat in zijn apotheek dat middel niet in voorraad is. Dat is treurig. Dat is om wanhopig te worden.

Daarom richten wij bij deze vriendelijk en dringend het verzoek tot ons gouvernement, om ook hier op Bonaire een kleine hoeveelheid van alle soorten, ook der *nieuwste*, geneesmiddelen ter beschikking van onzen Gouvernementsdokter te stellen, opdat zich niet meer zulke gevallen kunnen voordoen, zooals in den laatsten tijd reeds meermalen hebben plaats gehad.

Nog iets anders. Ons eiland heeft ongeveer 6,000 inwoners, maar slechts *één enkelen* geneesheer. En al is onze dokter hoogst bekwaam en met den besten wil bezield, al heeft hij zelfs *twee paarden* ter zijner beschikking, toch blijft het voor onzen dokter glad onmogelijk, om, wanneer iemand in *Rincon*, dat drie uren van Kralendijk verwijderd is, plotseling een aanval van beroerte krijgt, daarheen te gaan, terwijl Z.Ed. ter zelfder tijd bij een vrouw in *Nikiboco*, die in zeer moeilijke bevalling ligt, zijn assistentie verleent.

Om deze reden durven wij onder den aandacht van ons Gouvernement te brengen, dat voor dergelijke omstandigheden, die zich meermalen kunnen voordoen, en ook meermalen reeds plaats vonden, *één dokter* voor zulk een groot uitgestrekt eiland en zulk een groote bevolking werkelijk te weinig is, en dat zulk een toestand bezwaarlijk langer kan blijven voortduren. Bovendien zelfs een dokter kan ziek worden, is aan gevaren blootgesteld. Wie zal dan onzen dokter bijstaan?

Met beleefden dank voor de opname dezer regelen teeken ik mij met alle hoogachting

Uw dw. dr.

Een vriend van Bonaire.

DE OORLOG.

't Wordt al moeilijker de juiste waarde der Fransche kabelberichten te bepalen.

De Engelsche en Fransche censuur werd reeds streng toegepast, maar nu komt de Amerikaansche daar nog bij.

De Ententeberichten moeten daarom met groote reserve worden gelezen. Het beste, wat wij voor ons doen kunnen, is te letten op de feiten, feiten liegen niet, en verder ook eenig geloof te hechten aan de Officiëele bekendmakingen. De verliezen der Entente moeten we zelf maar berekenen, die worden niet openbaar gemaakt, en van de Duitsche verliezen doen we goed iets af te trekken.

Overigens dienen we de indrukken, door den Kabel gewekt, te verbeteren en aan te vullen met de berichten uit Buitenlandsche en Nederlandsche Bladen.

Na dit vastgesteld te hebben zullen we onze oorlogsbeschouwing weer verder voortzetten.

De Italiaansche Minister van oorlog maakte 1 Nov. bekend, dat de Italiaansche troepen zich onder voortdurende aanvallen der Oostenrijkers hebben kunnen terugtrekken tot de dijken der Tagliamentorivier. Onthoudt den datum alstublieft.

Generaal CADORNA liet in bulletins bekend maken, dat de Italiaansche troepen, uitstekend georganiseerd, den vijand op 12 K. M. ten W. van Udine konden tegen houden.

Maar daaruit volgt, dat de Oostenrijkers den Isonzo al lang over zijn en bezig van de Alpen in de laagvlakten af te dalen.

Een officiëel bericht van 5 November erkent verder, dat de Oostenrijkers ook de Tagliamento ten N. van Pinzano hebben overgetrokken en kondigt aan, dat Grl. CADORNA zijn troepen nu zal terugtrekken tot de Piave-rivier, die 15 M. Noorderlijker ontspringt dan de Tagliamento en op ± 20 M. ten N. van Venetië in zee stroomt.

De Oostenrijkers rukken derhalve voorwaarts met buitengewone snelheid. Zij staan al veel Zuidelijker aan den anderen kant van de Golf van Venetië op de laagvlakte tusschen de Tagliamento en de Piave dan de Italianen stonden voor Triëst. Hier zal, naar men algemeen denkt, een groote veldslag plaats hebben. Deze vlakte is reeds meermalen in de geschiedenis het oorlogsveld geweest van de Italianen en hunne vijanden.

Dit buitengewoon snel voortrukken der Oostenrijkers heeft wel iets van de snelle beweging der Russische stoomwals in het begin van den oorlog. Maar uit de officiëele Italiaansche berichten blijkt, dat de Italianen tot dusverre verzuimd hadden in deze streek de noodige versterkingen aan te leggen. Dat hebben de Oostenrijksche vliegtuigen van den Overkant der Golf wel afgekeken en overgeseind. Nu maken de Italianen ruim baan voor de Oostenrijkers, die hen blijven achtervolgen, totdat zij tot een gevecht gedwongen worden.

De algemeene toestand van zaken is door deze groote overwinning der Oostenrijkers plotseling opnieuw sterk gewijzigd. Wat zal de toekomst nu weer voor nieuws geven?

---

automobielden.

Geen kwestie van! 't Gebeurt wel eens, maar de groote hoop, 't gros loopt, of hotst op 'n ezelrugje met zoontje er achter, huis toe.

Zoodat ik maar zeggen wil, dat 't autogeros van onze blackies minstens genomen, overdreven is.

En nu de cinema's, „the movies," slaan die geen geweldige bres in de spaarduiten in 't weekloon van onze arme bevolking?

Ja, dat doen ze, en van dien kant spijt 't me, dat die steeds aangroeiende duizendnoogige lintwormen op Curaçao geïmporteerd zijn.

Maar dees' veelbesproken zaak nu eens doodnuchter beschouwd, zou onze bevolking er nu rijker of minder arm door zijn, als die machines hier nooit ingeklaard waren?

Wel neen, dat geld er aan besteed, zou er toch doorgejaagd worden voor welk ander amusement ook, slechter of beter.

Mijn hoofdgrief tegen de cinema's is dan ook, *dat ze niet onder 'n commissie van controle staan.*

Is zulks 'n vereischte, beter 'n conditio sine qua non in elke geordende maatschappij, a fortiori geldt dit voor 'n tropenland als Curaçao, dat feitelijk nu pas 'n weinig aan 't bekomen is van eeuwenlange slavernij en economischen tegenslag op allerlei gebied.

Als ik wat te zeggen had, dan zou ik in 'n vloek en 'n zucht zoo'n commissie in mekaar vlechten. Wie daarin zitting nemen moesten, is simple comme bonjour, 't zou aanstellerig zijn daarin van raad te willen dienen.

Hoofdtaak van die commissiemenschen zal natuurlijk bestaan in 't voor zich laten afdraaien van elke film, die van 't buitenland onze douane passeert, 't pro en contra te bespreken, één stem tegen, weg er mee.

En dan nog 'n voornaam iets, dat er wel degelijk onderscheid gemaakt moet worden tusschen films geschikt voor volwassenen, en niet geschikt voor jongeren van dage.

In 't laatste geval geen entrée voor kinderen onder 16 jaar.

Veel te hard, veel te draconisch? 't Mocht wat, 't zal onze vroegrijpe bakvischjes en broekjes 'n wereld van goed doen voor hun later leven, als ze zoo nu en dan hun willetje nu eens niet door kunnen drijven.

Over cinema's zou ik nog kolommen kunnen vol pennen, maar dat doe ik niet.

Dat verscheidenen 't met mijn opvatting niet eens zullen zijn omtrent geldverspilling van onze negers aan opschik, auto's en cinema-bezoek ligt voor de hand, maar dat kan ik ook niet helpen, en tot polemiek ben ik steeds bereid.

Maar, mijn goeie menschen, leest dan eerst goed wat ik beweer, anders worden er weer de meest ongerijmde conclusies getrokken uit mijn geschrijf, zooals bij mijn laatst artikeltje over onze Curaçaosche soldaten, is 't niet zoo?

Men kan 't al of niet betreuren, dat de bioscopen eindelijk ook hun weg naar Curaçao gevonden hebben, soit, maar weg krijgt ge ze toch niet, en door steeds nieuwe en meer geperfectioneerde film-aanvoer, zal de aanloop steeds grooter worden, en daar heeft men wel degelijk rekening mee te houden.

Wat is er nu logischer, consequenter, menschkundiger, dan van dit modern, veelgeliefd amusement partij te trekken, door 't te leiden langs goede banen, en onverbiddelijk te weren alles wat slechts zweemt naar 't anti-godsdienstige, 't immoreele, 't banale, en 't onopvoedkundige.

Maar zonder 'n commissie van controle blijft zulks 'n utopie.

Voor 't heil van Curaçao, kom commissie kom, en liefst 'n beetje gauw, want periculum in mora is er wel degelijk!

* *
*

Waarom ik ineens zoo haastig gebakerd ben?

Omdat reeds maanden en maanden 'n wetje of 'n verordening op de danspartijen is aangekondigd, en tot nu toe voor de dansbazen nog geen kou aan de lucht is.

En toch is 't zoo broodnoodig dat, zij 't ook ietwat autoritair, spoedig 'n stop gezet wordt aan de liederlijke ongebondenheid, onafscheidelijk annex aan zoo menigen nachtdans op onze verre buitenposten.

Eén staaltje, geen praatje voor den vaak, maar 'n weerzinwekkend feit, hier in mijn buurt, van recenten datum:

Er zou op 'n Zondagavond bal zijn in 'n negerhut dicht bij plantage Daniël.

Goed. Om 7 uur hoort baas van de danspartij, dat op 't naburig Porto-Marie z'n broer zoo juist gestorven is.

En toch heeft dat onmensch zonder hart geheel dien avond en nacht gelald en gedanst met ze'n organe gasten, en heeft de rum gestroomd als water.

's Morgens, toen 't tijd was om naar 't werk te gaan op de Marconi-installatie, dansten ze nog in verdwaasden roes.

Bah! gegeeseld moesten ze worden! Wordt 't nu heusch geen tijd, om die zaak eens en voor al, flink op pooten te zetten?

Zeg nu niet, dat volksmisbruik zal wel luwen, als de honger weer nijpen gaat, en heel ver af is die ellende-tijd niet, als de regen nog langer uitblijft.

Geeft niets, die gedegenereerde typen lijden dan toch geen honger, o neen, wel hun arme ouders, vrouw en kinderen, maar zij hijschen rum en dansen er niet minder om. Wat kan 't hun schelen, dat hun huishoudentje omkomt van gebrek.

Ook daarover zou ik kolommen vol kunnen pennen, maar dat doe ik niet.

Word geïnterrompeerd.

Mijn aap — ja, ik heb 'n aap, 'n jeugd-dartele Mycetos Columbianensis — kuiert krulstaartend over mijn copie.

Wil graag, dat er notitie van 'm genomen wordt.

Zoo'n beest kan soms lastig zijn, net als 'n verwend eenigst zoontje.

Kan 't toch niet over mijn hart verkrijgen, om 'm z'n zin niet te geven.

Ja, ja, geduld, wacht nu eventjes. Punctum.

Ziezoo, kom nu maar, m'n darling!

JAN PAUL.

San Willibrordo,

6 Nov. 1917.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Woensdagmorgen elf uur is ZDH. Mgr. VUYLSTEKE in gezelschap van den Zeereerw. Pater TH v. SADELHOFF van Aruba teruggekeerd.

Vrijdagmiddag diende Z. D. H. de Apostolisch Vicaris het H. Vormsel toe aan 'n kleine drie honderd vormelingen in de Rozenkranskerk op Pietermaal,

De Nieuwe Kerk werd deze week met asbestleien gedekt. Het werk ging zeer vlot van de hand. Dit nieuw soort leien voldoet uitstekend.

Examen.

Verleden Zaterdag behaalden de Jongedames MARIA HART en CECILIA POURIER haar diploom als kweekelinge. Beiden zijn van Bonaire.

Onze gelukwenschen.

Onderwijs.

De Inspecteur van het Onderwijs vertrekt hedenmiddag met den Pakketschoener *Estelle* naar de Bovenwindsche eilanden om de scholen aldaar te inspecteeren.

Don Alberto.

Maandagmiddag is deze sleeper weer uitgevaren naar Maracaibo. Ditmaal met den nieuwen lichter *Oranjestad.*

Verkiezing.

Vrijdag a. s. 16 November des voormiddags van 9 tot 12 uur zal in de zaal van den Kolonialen Raad de verkiezing plaats hebben ter voorziening in de te ontstane vacature door aftreding van de heeren A. JESURUN, C. G. de HASETH Cz. en J. P. G. ECKER, als Leden van de Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao.

Voor de Nieuwe Kerk.

Monseigneur VUYLSTEKE mocht dezer dagen ontvangen een mooi bewerkten, vergulden Monstrans, en een sierlijke pendule voor de Sacristie, terwijl een beeld van den H. Antonius en een zilveren kroon met gouden versierselen voor het beeld van de H. Maagd aan Z. D. H. werden toegezegd.

Zeilvaartellende.

De Pakket *Estelle* voer Vrijdagmiddag 5 uur uit en kwam eerst Zaterdagavond voor Aruba. Tusschen negenen en tienen werden de mannelijke passagiers per roeibootje [illegible] maar midden in de haven [illegible] vast op de zandbank. De vrouwen konden eerst Zondagmorgen van boord en des middags 3 uur kwam eindelijk de *Estelle* zelf binnen.

Dinsdag middag half een ging het gezelschap weder aan boord, maar tot vijf uur was er geeen beweging in het schip te krijgen, omdat de wind West was. Eerst om vijf uur kwam er een briesje over het effen watervlak aanrimpelen, groeide en verhief zich hooger en hooger en deed ten slotte de zeilen zwellen. Toen ging het met een vaartje naar Curaçao, reeds om elf uur van den volgenden morgen viel de Pakket hier binnen. Dat was een record van vlugheid voor een terugreis van Aruba.

Wat had een motortje aan boord op de heenreis veel dienst kunnen doen!

Als er geen stoomboot te krijgen is, en nog jarenlang zal dat voor ons een gouden klompje blijven, laat het Gouvernement dan een schoener koopen of bouwen en er een motortje inzetten om bij stil weer of tegen- stroom en wind te kunnen gebruiken.

Waarom beproeft men dat niet?

O. G.

Er zijn geen ontwerpen meer van algemeen diep ingrijpenden aard te wachten. Een nieuwe verordening op de besmettelijke ziekten is ontworpen en ter goedkeuring naar Holland opgezonden. Nieuwe gezichtspunten komen daarin niet voor, alleen moeten als nieuw worden aangemerkt eenige voorschriften, die zich bezig houden met maatregelen tot inperking der venerische ziekten. Deze maatregelen kunnen ter gelegener tijd worden gediscutieerd en staan niet in een organisch verband met de organisatie van den Openbaren Gezondheidsdienst.

In verband met de nieuwe verordening op de keuring van voedingsmiddelen zullen, zooals reeds in deze verordening is toegezegd, eenige nieuwe besluiten en verordeningen moeten komen, regelen houdende voor de hygiëne van bepaalde voedingsmiddelen, zooals melk en vleesch, voor het slachtbedrijf, den veehandel, enz. Ook deze ontwerpen zijn natuurlijk niet van principiëelen aard.

Aangezien verder volgens de onderhavige verordening de Geneeskundige Raad vervalt en voor de examenfuncties een college van 6 personen in de plaats komt, is het noodig iets van deze examens en bevoegdheden te zeggen.

In verband met den voortdurenden vooruitgang der medische wetenschap kwam het den Gouverneur voor, dat het niet langer aanging een college van eenige practiseerende medici met 1 apotheker bevoegd te achten tot het beoordeelen, in eenige dagen, van de bekwaamheden van candidaten voor de moeilijke ambten van arts en apotheker, ambten, waarvoor in Europa jarenlange studie wordt vereischt en waarvoor de examens door specialistische professoren, docenten, worden afgenomen. De Gouverneur meent dan ook, dat de examenfuncties van genoemd college tot de meer eenvoudige, als die van hulpapotheker, vroedvrouw, tandarts, moeten beperkt blijven; voor deze examens waren eenige verbeterde bepalingen aan te brengen, o.a. zich ook bezig houdende met het onderzoek naar de propadeutische bekwaamheden van de candidaten.

Wat de medische en pharmaceutische hulp in de kolonie betreft, voorloopig bestaat in de Willemstad aan uitbreiding zeker geen behoefte, alwaar 11 medici gevestigd zijn, en meer dan 7 apothekers. Evenmin is dit het geval op de eilanden. Alleen voor de buitendistricten zullen in de toekomst enkele nieuwe geneesheeren noodig zijn. Kunnen geen Hollandsche gediplomeerden of officieren van gezondheid worden aangesteld, dan verdient, boven het zelf promoveeren van buitenlandsche gediplomeerden, verreweg het aannemen van candidaten van een onzer koloniale artsenscholen aanbeveling; voor een tekort aan apothekers behoeft men in de eerste tiental jaren niet bevreesd te zijn, terwijl later nog altijd candidaten met Rijkssubsidie uit Holland souden kunnen komen.

(De examens voor Geneeskundige en Apotheker kunnen in onze Kolonie niet meer worden afgelegd. Om deze diploma's te behalen moet men zijn studies verrichten aan een Universiteit in Nederland.

Het beschikbaar stellen van studiebeurzen voor Curaçaosche jongelieden [illegible] aanbeveling verdienen.

Eenige jongelieden zijn zich aan het voorbereiden om Apotheker te worden en zullen nu hun verdere studie hier moeten opgeven.

Maar zonder hulp kunnen zij die studie niet in Nederland voltooien.

Red. Amigoe.

Gevraagd werd naar de algemeene organisatie en bedoelingen van den Openbaren Gezondheidsdienst.

De Openbare Gezondheidsdienst bedoeld niet te zijn iets nieuws, maar wordt slechts ingesteld tot betere benuttiging, ten bate van de openbare gezondheid, van personen, instellingen en hulpmiddelen. Daarmede gaan natuurlijk verschillende verbeteringen gepaard, op de toename onzer kennis van de laatste 30 jaren berustend.

Alle takken van dienst ressorteerende onder het hoofd Openbare Gezondheidsdienst, bestaan reeds nagenoeg, doch hunne wettelijke bepalingen zijn vaak meer dan 30 of 40 jaar oud. De instelling van den Openbaren Gezondheidsdienst bedoelt nu al deze takken van dienst in een organisch verband te brengen. Het ontwerp, thans aan de orde, is bedoeld als de basis, waarop al de andere steunen, zoowel die welke reeds zijn aangenomen (koepokverordening, quarantaine–verordening, keuringverordening) als die, welke bij den K. R. zijn ingekomen (verordening inzake den dienst der gouvernements-geneeskundigen, begrafenis-verordening, verordening betreffende verklaringen van overlijden.)

Het onderhavige ontwerp zegt in hoofdzaak, dat er zulk een dienst wordt ingesteld, waarvan de Directeur het middelpunt uitmaakt en waarbij het opgerichte bacteriologisch-chemisch laboratorium een belangrijke schakel in de keten is, waarbij alle gebouwen en hulpmiddelen ten bate der volksgezondheid onder een hoofd ressorteeren, en waarbij alle functionarissen, hoewel zelfstandig werkzaam, weer in voeling staan met de heele leiding van den dienst.

Als aanvulling en in sommige opzichten [illegible] wordt een gezondheids–commissie voorgesteld, die door hare samenstelling de voeling van den geheelen dienst met het publiek, den handel en de industrie enz. zal moeten bewaren, die adviesen zal moeten uitbrengen op sociaal–hygiënisch gebied en door haar voorarbeid bij zal dragen tot het ontwerpen van nieuwe bepalingen ter verdere verbetering van den hygiënischen toestand der kolonie.

Hoog bezoek.

De Gouverneur, vergezeld van zijn militairen adjudant, bracht gisteren een bezoek aan het weeshuis en de zusterschool te Santa Rosa.

Scheepsberichten.

(OFFICIEEL).

Gedurende de maand Oct. zijn

Binnengekomen. VAN		Uitgezeild. NAAR	
Aruba	31	Aruba	34
Barbados	1	Barbados	7
Bonaire	51	Bonaire	50
Bov. eilanden	1	Bov. eilanden	1
Carthagena	1	Carthagena	1
Ciudad Bolivar	2	Cumaná	1
La Guayra	2	La Guaira	1
La Vela de Coro	15	La Vela de Coro	14
Maracaibo	15	Maracaibo	14
Pampatar	2	Pto Cabello	10
Pto. Cabello	12	Pto Colombia	1
Pto Colombia	2	Pto. Rico	2
Rio Hacha	1	Rio Hacha	1
Sto Domingo	1		
Trinidad	1		
Tucacas	2		
St Kitts	2		
Zee	1		
totaal	143	totaal	137

October heeft 't record geslagen in onze Zeilvaart. Sinds de oorlog is uitgebroken is dit cijfer geen enkele maal bereikt.

Ook 't aantal SS. is slechts in eene enkele maand na 1914 hooger geweest, wel enkele malen even hoog o. a. in Januari van dit jaar en in Maart A. P.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 9 Nov. 1917.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.	—
ZOUT per vat van 130 K.G.	f 0.80
DIVIDIVI per K.G.	,, 0.08
ORANJESCHILLEN per KG. 1stkw.	,, 0.80
id. per KG. 2e kw.	,, 0.20
HUIDEN per K.G.	,, 0.80
GEITENVELLEN per K.G.	,, 1,00
WOL per K.G.	,, 0,25
SCHAPENVELLEN per stuk	,, 0.50
BEENDEREN per K.G.	,, 0.02
RECINUS–ZAAD per K.G.	,, 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa)	,,
Kwaliteit No, 1 per dozijn	3,75
,, ,, 1 (gebleekt) ,, ,,	,, 3.87½
,, ,, 2 ,, ,,	,, 4.50
,, ,, 3 ,,	,, 6.12
,, ,, 3 ,, ,,	,, 6.30
,, ,, 4 ,, ,,	,, 7
,, ,, 5 ,, ,, OLA	,, 6,20
,, ,, 6 ,, ,,	,, 8
,, ,, 7 ,, ,,	,, 9
,, ,, 8 ,, ,, OLA	,, 7.20
,, ,, 9 ,, ,,	,, 12.50
,, ,, 10 ,, ,, OLA	,,
,, ,, 11 ,, ,,	,, 12
,, ,, 12 ,, ,, OLA	,,
,, ,, 13 ,, ,,	,,
,, ,, 14 ,, ,, OLA	,,
,, ,, 15 ,, ,,	,,
,, 1 van 25 c.M. of minder	
STROOHOEDEN (latai):	f.
Kwaliteit X, per dozijn	f1,25
Kwaliteit XX per dozijn	f1,87½

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Eva Blom, Pedra Antonia, German Consul, Juan J. Hayda, Melani Jansen, Lucien Barby, Constancia Marti, Constancia Martiz, Ricardo Rafael Pardo B., Elisa Piters, Filiciana Pitrez, Maria Pietersz, Heriberto Ponchi (para entregar a Julia Angel) Josefa H, Rademaker, Fidel Senorli.

Aangeteekende stukken: Mehmed Romdam.

Drukwerken: A. A. Molina M. Giro A. Pupo.

Postpakket: Domingo G. Castillo.

Officiëele berichten.

Aan den heer E. H. Simmons is eervol ontslag verleend als lid van de commissie van beoordeeling, bedoeld bij art. 73 der Alg. Ver. I. U. D. 1908, van aanslag in de inkomstbelasting en voor het fonds ten aanmoediging en ondersteuning van den gewapenden dienst in de Nederlanden op Saba.

Tot lid van de commissie van beoordeeling en van aanslag in de inkomstenbelasting is benoemd de heer F. A. Simmons, plaatsvervangend lid, en tot plaatsvervangend lid dier commissie de heer J. H. Simmons. Tot lid van de commissie voor het fonds ter aanmoediging en ondersteuning van den gewapenden dienst in de Nederlanden op Saba is benoemd de heer J. A. de Groot.

Aan den heer F. A. Simmons is eervol ontslag verleend als plaatsvervangend kantonrechter en lid der commissie van administratie over de gevangenissen op Saba, en in diens plaats is benoemd de heer J. A. de Groot.

De aan de beurt van aftreding zijnde heeren M. J. P. de Groen, voorzitter, H. Holm, lid, en A. R. Beaujon, Secretaris van den voogdijraad op Saba zijn als zoodanig herbenoemd.

Aan de tijd. onderwijzeres 4e klasse op St. Martin N. G. Mej. M. Arrindell is tot herstel van gezondheid vier weken verlof verleend, en Mej. S. Waymouth is tijdelijk geplaatst als kweekeling aan die school.

Aan den beambte ter Griffie van het Hof van Justitie alhier Ph. F. de Haseth C Gz. is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Sept. 1917.

	Geboorten. M. gesl.	Geboorten. Vr. gesl.	Geboorten. in echt	Geboorten. b. echt	Overleden M. gesl.	Overleden Vr. gesl.	Overleden in echt	Overleden b. echt	Aangegeven. Levenl.	Aangegeven. H.
Aruba	17	24	25	16	3	2	0		1	3
Bonaire	8	9	9	8	1	0	0		2	2
St. Martin N.G.	2	4	1	5	4	2	0		1	5
St. Eustatius	6	2	1	7	1	2	0		0	0
Saba	0	1	1	0	0	2	0		0	0
Totaal.	33	40	37	36	9	8	0		4	10

HAVEN-NIEUWS

VAN 3 NOV. – 17 NOV.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Zulia	Edw Cole	3 Nov	New-York	3 Nov	Maracaibo
Merida	A Johanson	5 Oct	Maracaibo	5 ,,	La Guayra
Merida	A Johanson	7 ,,	La Guayra	9 ,,	Maracaibo
Caracas	H Hichborn	9 ,,	New York	9 ,,	La Guayra
Zulia	Edw Cole	8 ,,	Maracaibo	8 ,,	New York
Pd Nederlanden	N A de Boer	5 ,,	Suriname	6 ,,	New-York
Caracas	H Hichborn	14 ,,	La Guayra	14 ,,	New York
Merida	A Johanson	14 ,,	Maracaibo	15 ,,	Maracaibo
Pluto	S Kuiper	15 ,,	Suriname	18 ,,	New York
Mimer	Hopland	17 ,,	New York	17 ,,	Maracaibo
Oranje Nassau	G D Nieman	18 ,,	New York	18 Oct	Tucacas
Don Alberto	Arvelo	8 Oct	Maracaibo	5 Nov	Maracaibo
Samson	Bul	14 ,,	Missisipi	? ,,	Maracaibo
American	W Lechner	18 ,,	Pto Cabello	18 ,,	Pto Colombia
Cratheus	Gerner	4 ,,	Rio Janeiro	5 ,,	New Orleans
Imperator	S Venter	6 ,,	Tucacas	6 ,,	New-York
Stavangeren	Lovik	7 ,,	Norfolk	7 ,,	Pto Cabello
Rollo	O. Cristiani	8 ,,	Colon	? ,,	Cuba
Manuel Calvo	J Camellas	16 ,,	Cuba	16 ,,	Barcelona

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Gacela	3 ,,	P Colombia	*Virginia*	5 Nov	Maracaibo
Meteor	3 ,,	Pto Rico	*Conformidad*	9 ,,	Sto Domingo
Victoria	3 ,,	Velade Coro	*Victoria*	6 ,,	Vela de Coro
Nereida	5 ,,	Maracaibo	*Gladys-Smith I*	7 ,,	Barbados
Carmelita	5 ,,	Maracaibo	*Nereida*	7 ,,	Pto Cabello
Themis V	6 ,,	Vela deCoro	*Vesta H*	9 ,,	Bonaire
Estelle H	7 ,,	Aruba	*Estelle H*	10 ,,	Isl Barlovento
Hirondelle H	7 ,,	Maracaibo			
Refugio H	8 ,,	Aruba			
Vesta H	8 ,,	Bonaire			
Victoria H	9 ,,	Vela deCoro			

Staat van het aantal vaartuigen, die het eiland Curaçao in de maand Oct. 1917 aandeden met vermelding van hunne inheudsmaat.

	ZEILSCHEPEN. Inhoud in M³. Aantal	Bruto	Netto	STOOMSCHEPEN. Inhoud in M³. Aantal	Bruto	Netto
Maand October	143	16.049	14,468	81	182,200	112.682
Vorige maanden.	1,085	131,600	120,284	280	1,218,710	758,013
Totaal.	1.228	147.649	134.752	261	1,400,900	870.695

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en van de visscherij.

BURGERLIJKE STAND.

BUITENDISTRICTEN VAN CURAÇAO.

GEBOORTEN. / HUWELIJKEN.

	Mannel.	Vr. gesl.	In echt.	B. echt.		
Juli	18	31	25	24	Juli	4
Augustus	19	36	31	24	Aug.	13
September	37	29	37	29	Sept.	9
Totaal	74	96	93	77	Totaal	26

Totaal generaal	3e kwartaal	170,	2e kw.	130,	1e kw.	153.
In echt	3e „	93,	2e „	68,	1e „	81.
Buiten echt	3e „	77,	2e „	62,	1e „	72.

STERFGEVALLEN.

	Mannel.	Vr. gesl.	Levenl. in echt.	b. echt.
Juli	6	3	3	5
Augustus	5	18	3	1
September	6	9	3	1
Totaal	17	30	9	7

Totaal generaal	3e kwartaal	47,	2e kw.	39,	1e kw.	61.
Levenloos aang. in echt.	3e „	9,	2e „	6,	1e „	4.
Buiten echt	3e „	7,	2e „	2,	1e „	3.
Sterfgevallen	3e kwartaal	63,	2e kw.	47,	1e kw.	68.

Gedurende het derde kwartaal overtroffen in de buitendistricten van Curaçao de geboorten de sterfgevallen met 107, in het 2e kwartaal met 83, in het 1e kwartaal met 85 zielen. De buitenbevolking nam dus in 9 maanden toe met 275 zielen, de stadsbevolking met 28.

Nederland.

De IXe Katholiekendag.

In Nijmegen, de Keizer-Karel-stad, is Zondag 23 Sept. de IXe Diocesane Katholiekendag in het bisdom 's Bosch gehouden.

Deze Katholiekendag was uitsluitend gewijd aan : de Missieactie. In alle afdeelingen werd dit onderwerp door verschillende sprekers behandeld.

Het katholieke Nijmegen had zich in feestgewaad gestoken, van nagenoeg alle huizen in de hoofdstraten wapperde de Nederlandsche vlag. Reeds vroegtijdig was het zeer druk in de stad en toen de ochtendtreinen uit de verschillende richtingen binnen waren, zagen de straten en mooie pleinen en parken zwart van de vreemdelingen.

Om half twaalf werd in de parochie-kerk van den H. Augustinus een stille H. Mis opgedragen door Mgr. A. F. Diepen, coadjutor-bisschop van Mgr. W. v. d. Ven, geassisteerd door den deken van Nijmegen, den hoogeerw. heer C. van Son, en kapelaan J. Knegtel.

Het zangkoor voerde eenige liturgische gezangen uit.

Na de H. Mis begonnen de vier afdeelingsvergaderingen, welke zich in een overdruk bezoek mochten verheugen.

In de eerste afdeeling werd een bijzonder woord van welkom gericht door den Voorzitter tot den blinden pater Andreas, uit Velp. De oude Tobias, zei spr., werd blind op het veld der liefdadigheid, pater Andreas is blind geworden op het missieveld.

In de vierde sectie, de afdeeling voor de vrouwen, sprak de heer G. BRUNA.

Spr. lichtte zijn stellingen één voor één toe. Hij betoogde allereerst, dat de vrouw in de samenleving een eigen taak te vervullen heeft, en dat zoowel arbeid in, als het werken voor de missiën door haar zeer goed kan verricht worden.

Haar belangstelling en zoogenaamde ontwikkeling gaat dikwijls in verkeerde richting, terwijl toch kennisname van lectuur betreffende de missiën uiterst interessant en opvoedend is.

Voor katholieken echter vooral is van belang de geestelijke zijde der zaak.

Wij zien daar, hoe groote en vele volken in duisternis leven en kinderen zonder Doopsel sterven.

Moge wij die blindgeborenen in blindheid laten voortleven, terwijl we hen kunnen redden ?

Maar dan moet de arbeid ook steeds met goede meening worden verricht.

Daardoor zal tevens andere actie, die wij beoefenen, worden verdiept, en beter worden gewaardeerd de weldaad van ons kostbaar geloof

Nooit mag stoffelijk voordeel en eigenbelang op den voorgrond staan der katholieke actie.

En ook nooit mogen wij ons verzetten, als een onzer kinderen door God tot het missieleven wordt geroepen.

Het is onverschillig, welke bijzonder arbeidsveld wij ons kiezen : het eene vuur ontsteekt op den duur toch het andere.

En zoo is er ook een wederzijdsch verband tusschen missieactie en apologie : Mgr. Hamer en de Z. Petrus Canisius staan op dezen Katholiekendag naast elkaar.

Zoo moeten wij arbeiden voor bekeering van blinden en dwalenden, zoowel in verre landen als in onze eigen omgeving.

En het voornaamste niet vergeten : het gebed.

Optocht en Mgr. Hamer-hulde.

Het was een schitterende stoet, die zich van het Kelfkensbosch langs Brugstraat, Broerstraat en Molenstraat naar het Mgr. Hamermonument voortbewoog. Hoevele duizenden hierheen trokken, weten we niet, maar het was een machtig, indrukwekkend gezicht ; een schouwspel, de schoonste getuigenis gevend van katholiek leven. Meer dan vijftig vereenigingen op allerlei gebied, godsdienstige vereenigingen en sociale bonden van werklieden, middenstanders en landbouwers. Hoog voor hen uit werd het vaandel gedragen, symboliseerend hun actie of beteekenis, en aan de spits van elke vereeniging de bloemenhulde die men ging brengen aan den voet van den Bisschop-Martelaar. Bijzonder trok de aandacht de prachtige bloemenhulde van den Mgr. Hamerbond door v i e r knapen gedragen ; de Bossche Hanze, wier heraut, te paard gezeten, de mooie drapeau droeg, en de Militaire vereenigingen, officieren en soldaten, die achter hun vaandel zoo flink uitkwamen voor hun geloof. Zes muziekkorpsen luisterden den stoet op met muziek.

Toen men aan het monument was aangekomen, werden de vaandels in vier dubbele rijen achter het standbeeld opgesteld, en de bloemdragers of draagsters er voor.

Nadat door allen het Lied „Aan U, o Koning der Eeuwen" gezongen was, hield de weleerw. heer N. A. M. Franken een huldigingsrede.

De toenadering des Ministers.

De klinkende protesten der landbouwers hebben geholpen.

De Minister van Landbouw heeft ingezien, dat hij op den verkeerden weg was.

En volgens het oude spreekwoord is ook hij liever ten halve gekeerd dan ten heele gedwaald. De prijs van de granen voor den oogst 1918 zijn verhoogd :

voor tarwe van 18 op 21 gld.
voor rogge van 20 op 22 gld.
voor wintergerst van 16.50 op 18.50 gld.

Door den Minister is verder toegezegd, dat het veevoeder goedkooper zal worden geleverd, en dat tegen vervalschingen zal worden gewaakt, zoowel door controle als door het verbod van verkoop van gemengd veevoeder. En dan nog zal getracht worden, aan de zandboeren eene grootere hoeveelheid veevoeder te verschaffen.

Men moet erkennen, dat de Minister toenadering toont, en niet hooghartig de grieven der landbouwers voorbijgaat.

Wel is nog niet alles verkregen, wat de landbouwers vroegen.

Dat zij hun eigen verbouwd graan ook zelf mogen eten, wil de Minister niet toestaan, wijl daardoor de niet boerenbevolking minderwaardig brood zou moeten eten dan de landbouwers.

Men kan voor deze redeneering des Ministers veel voelen, maar toch is het de vraag, of zij doel treft.

Want als de boeren hun eigen brood mogen eten, zal er waarschijnlijk zooveel rogge en tarwe meer dan anders verbouwd worden, dat ook de andere bevolking voor later brood zal kunnen krijgen.

Maar al is niet alles verkregen, de landbouwers zien toch den goeden wil des Ministers en zullen dien weten op prijs te stellen.

Vooral, nu na het bezoek van eenige katholieke Kamerleden, de Minister ook den prijs voor de rogge, oogst 1917, met één gulden heeft verhoogd.

En daarom hopen wij, dat de landbouwers, al is er ook niet aan al hun grieven tegemoet gekomen, toch nu reeds zullen besluiten, om zooveel mogelijk rogge en tarwe in te zaaien voor den oogst van 1918.

Laten onze christelijke landbouwers bedenken, dat op hen de plicht van naastenliefde rust, om zooveel mogelijk mede te werken tot de voedselvoorziening van geheel de Nederlandsche bevolking.

De Gr. Crt.

Uit de Naburige Republieken.

Colombia en Venezuela hebben hun reeds lang hangend grensgeschil aan het Zwitsersch Hof van Arbitrage onderworpen. Colombia benoemde zijn Gezant in Zwitserland, Dr. J. M. QUIJANO WALLIS tot zijn Gevolmachtigde ; Venezuela stelde voor dit bizonder doel een Gezantschap Eerste klas in, bestaande uit een Gezant, een Secretaris, een Advocaat en een Cartograaf.

Op de Jaarlijksche Begrooting werd daarvoor uitgetrokken.

Voor den Gezant	B 54.000
„ de Secretaris	36.000
„ den Advocaat	36.000
„ den Cartograaf	36.000
„ Huishuur en algemeene onkosten	14.000
	B 176.400

Voor bizondere onkosten tot 30 Juni 1918 werd nog uitgetrokken de som van 110,250 bolivars.

Het stuk is geteekend 31 Oct. 1917. Als Nederland ooit weer een Gezant naar Caracas zendt, mag het wel rekening houden met de royale wijze waarop Venezuela zich laat vertegenwoordigen in het Buitenland. De Nederlandsche Gezant te Caracas kon het vroeger maar ampertjes doen in deze weeldestad en stak erg af bij zijn beter bezoldigde collega's van andere landen.

Wij hopen, dat Nederland spoedig weer een tractaat van vriendschap met Venezuela sluiten zal, en het Koninkrijk der Nederlanden zich dan ook koninklijk zal laten vertegenwoordigen. Anders zijn we daar gewoonweg niet in tel.

Buitenland.

DE VEREENIGDE STATEN.

De Vrijheidsleening

(*Door W. G. M'adoo, Minister van Financiën.*)

Met het doel om onze dappere soldaten, die in het veld zijn geroepen, te voorzien van wapens, kleeding en voedsel ;

Om onze vloot en onze dappere zeelieden te onderhouden op de groote zeeën ;

Om daardoor de noodige middelen te vinden voor het betalen der soldij aan onze krijgslieden en matrozen en, als de wet die bij het Congres aanhangig is, wordt aangenomen, de maandelijksche toelagen te kunnen uitkeeren voor het onderhoud hunner van hen afhankelijke gezinnen en familiebetrekkingen, en om voor hunne levensverzekering te zorgen ;

Om daarmede een groote vloot van koopvaardijschepen te bouwen en daardoor de gemeenschap met onze dappere troepen in Frankrijk te onderhouden, en handel te blijven drijven op den Oceaan, in spijt van den Duitschen Keizer en zijne duikbooten ;

Om een groote vloot van vliegtuigen te scheppen, die aan de dappere volken die met ons vechten tegen het Duitsche militaire gevaar, een volkomen overmacht zal geven in de lucht ; en voor andere noodzakelijke oorlogsdoeleinden, heeft het Congres van de Vereenigde Staten den Minister van Financiën gemachtigd aan 't Amerikaansche volk aandeelen te verkoopen van de nieuwe Vrijheidsleening, die 4 percent interest geven, met belastingvrijstellingen, en die kunnen worden veranderd onder bepaalde voorwaarden in andere uitgaven van effecten van den Staat die door het Congres zullen worden goedgekeurd.

De officieële circulaire van het Departement van Financiën geeft daaromtrent alle bijzonderheden.

Thans wordt aan het Amerikaansche volk een nieuwe uitgave van $ 3,000,000,000 aandeelen aangeboden, bekend staande onder den naam van de Tweede Vrijheidsleening.

Van zelf spreekt het dat, met het oog op het welslagen van den oorlog en voor het onderhoud van onze dappere troepen, deze leeningen niet alleen zullen worden volteekend, maar ook meer dan volteekend zullen worden.

Aan niemand wordt gevraagd zijn geld aan het Gouvernement te schenken of te geven ; maar aan een ieder wordt verzocht zijn geld aan de Regeering te leenen.

Het geleende zal ten volle worden terugbetaald met de interest tegen 4 percent per jaar.

Een Gouvernements-effect is de veiligste belegging ter wereld, zelfs beter dan klinkende munt, omdat geld geen rente geeft en de Gouvernementsaandeelen wel. Geen andere geldbelegging kan in zekerheid daarmede worden vergeleken in velerlei opzicht.

Duizenden bij duizenden vragen telkens aan het Departement van Financiën, hoe zij de Regeering kunnen helpen in dezen oorlog.

Door het koopen van Vrijheidsaandeelen kunnen zij dat doen.

Geen beteren dienst aan het vaderland kunnen zij doen, die niet op het slagveld kunnen vechten, dan het Gouvernement te voorzien van het noodige geld om daarmede onze dappere soldaten en matrozen te onderhouden, ten einde hen sterk te maken voor den strijd en in staat te stellen om een spoedige overwinning over onze vijanden te behalen.

Wij vechten vóór alles voor Amerika's levenszaak, het recht voor 't ongehinderd en onbeperkt gebruiken van de vrije zee, zoodat het overschot van onze farm-produkten, onze mijnen en onze fabrieken kunnen worden gebracht in de havens van elke met ons bevriende natie in de wereld.

Onze voorspoed en welvaart als een volk hangt geheel af van ons recht op een vredelievend verkeer met alle naties der aarde.

Van deze rechten afstand te doen door onze handelsschepen te verwijderen van de zeeën op bevel van een militair despoot in Europa zou de vernieling van onzen voorspoed beteekenen, en ramp en vernedering brengen aan het Amerikaansche volk.

Wij strijden om onze burgers te beschermen tegen aanranding en sluipmoord op de groote wateren, terwijl zij rustig gebruik maken van hunne rechten door internationale wetten bevestigd, en door natuur en menschelijkheid geëischt.

Wij strijden om onze democratische instellingen te bewaren en onze souvereiniteit als een natie tegen het dreigend gevaar van een machtige en meedoogenlooze militaire autocratie, die de Duitsche Keizer aan het hoofd heeft, wiens lust het is de wereld te overheerschen.

Wij strijden ook voor het heerlijke ideaal van een algemeene democratie, voor de vrijheid, voor de gelijke rechten van de meest kleine en zwakste volken met de grootste en machtigste, om te leven en zich zelf te regeeren volgens den wil van het eigen volk.

Wij strijden voor den vrede, voor dien rechtvaardigen en duurzamen vrede, waarnaar de beangstigde en gemartelde menschheid verlangt en haakt, en die niet het zwaard noch de bajonet van 'n militair despoot, maar de oppermacht van een door allen voorgestaan recht alleen kan teruggeven aan een ontredderde wereld.

Om dit alles te verkrijgen doe ik een beroep op iederen man en vrouw die op vrijen Amerikaanschen bodem leeft, en de zegeningen geniet van haar onvergelijkelijke instellingen, om zich met den Bond van Ware Patriotten te vereenigen, door een aandeel in de Vrijheidsleening te koopen.

De Volksstem.